

Miljöutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av avfallslagen, miljöskyddslagen, lagen om förvaltningsdomstolarna och domstolslagen

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av avfallslagen, miljöskyddslagen, lagen om förvaltningsdomstolarna och domstolslagen (RP 160/2025 rd): Ärendet har remitterats till miljöutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Jussi Kauppila, miljöministeriet
- konsultativ tjänsteman Titta Berlin, jord- och skogsbruksministeriet
- direktör, Regionförvaltningsverket i Norra Finland Sami Koivula, företrädar Regionförvaltningsverken, ansvarsområdena för miljötillstånd
- jurist, Närings-, trafik- och miljöcentralen i Södra Österbotten Maria Hakala, företrädar Närings-, trafik- och miljöcentralerna
- specialforskare Topi Turunen, Finlands miljöcentral
- ledande jurist Marko Nurmikolu, Finlands Kommunförbund
- ledande expert Pia Vilenius, Kemiindustrin KI rf
- ledande expert Tarja Anttonen, Återvinningsindustrin rf
- chef för cirkulär ekonomi och miljö Aaron Vuola, Skogsindustrin rf
- verkställande direktör Vesa Kärhä, Plastindustrin rf
- direktör, näringspolitik Juha Laurila, INFRA rf, Byggnadsindustrin RT rf
- expert på näringsåtervinning Nelli Kyöstilä, Biokretslopp och Biogas Finland rf
- expert i miljö rätt Hannes Koljonen, Finlands naturskyddsförbund rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- justitieministeriet
- Teknologindustrin rf
- Fortum Abp
- Mikkelin kehitysyhtiö Miksei Oy
- Tapojärvi Oy.

Inget yttrande av

- arbets- och näringsministeriet

Betänkande MiUB 1/2026 rd

- Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att avfallslagen, miljöskyddslagen, lagen om förvaltningsdomstolarna och domstolslagen ändras. I propositionen föreslås bestämmelser i avfallslagen om ett nytt förfarande genom vilket ett ämne eller ett föremål kan klassificeras som en biprodukt och där klassificeringen som avfall kan upphöra när det gäller ett ämne eller ett föremål som en gång klassificerats som avfall. Det föreslås att klassificeringsbeslut får överklagas hos Vasa förvaltningsdomstol. Ärenden som gäller klassificering av ett ämne eller ett föremål ska fortfarande kunna avgöras också som en del av ett i miljöskyddslagen avsett miljötillstånd eller allmänt anmälningsförfarande, om ärendet blir anhängigt i samband med en miljötillståndsansökan för eller en anmälan om verksamheten.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2027.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Bakgrund

Syftet med propositionen är att förtydliga beslutsfattandet när det gäller att klassificera ett ämne eller ett föremål som biprodukt och när det gäller att klassificering som avfall upphör. Syftet är att främja cirkulär ekonomi i enlighet med regeringsprogrammet för regeringen Orpo och riksdagens uttalande RSv 112/2021 rd. Uttalandet godkändes utifrån miljöutskottets betänkande (MiUB 3/2021 rd — RP 40/2021 rd) och enligt uttalandet förutsatte riksdagen att regeringen utreder möjligheterna att föreskriva ett enklare nytt förfarande, särskilt när det gäller upphörandet av klassificering som avfall, där behörigheten koncentreras till en enda myndighet. Miljöutskottet betonade i sitt betänkande att förfarandena för upphörandet av klassificeringen som avfall behöver bli smidigare för den cirkulära ekonomi ska kunna främjas. Utskottet ansåg att man i stället för ett tungt miljötillståndsförfarande borde utreda möjligheterna att föreskriva ett enklare nytt förfarande som tillämpas i synnerhet när det gäller upphörandet av klassificeringen som avfall och där behörigheten koncentreras till en enda myndighet för att främja en effektiv resursanvändning, sakkunskap och en enhetlig praxis. Sammantaget anser miljöutskottet att propositionen behövs och fyller sitt syfte. Utskottet tillstyrker lagförslagen med vissa ändringar och följande anmärkningar.

Smidigare klassificeringsbeslut

I den föreslagna 5 d § i lagförslag 1 finns bestämmelser om ett nytt beslutsförfarande, s.k. klassificeringsbeslut. Genom förfarandet klassificerar Tillstånds- och tillsynsverket efter ansökan av verksamhetsutövaren biflödets från en industriell produktionsprocess som biprodukt, om förutsättningarna enligt 5 a § i avfallslagen är uppfyllda. Enligt det föreslagna 5 d § 3 mom. kan material som en gång klassificerats som avfall upphöra att klassificeras som avfall, om villkoren i 5 b § är uppfyllda.

Betänkande MiUB 1/2026 rd

Utskottet betonar att propositionen endast handlar om att göra beslutsförfarandet smidigare, inte om att revidera bedömningsgrunderna. När ett ämne inte betraktas som avfall omfattas det inte av den strikta avfallslagstiftningen, och detta bedöms avveckla hinder för cirkulär ekonomi. Man bör dock notera att bedömningsgrunderna för klassificering av biprodukter och produkter som inte längre klassificeras som avfall kommer direkt från avfallsdirektivet och att det inte finns något nationellt handlingsutrymme. Utskottet har till exempel i sitt utlåtande om kommissionens giv för en ren industri (MiUU 10/2025 rd — E 15/2025 rd) betonat att det behövs bestämmelser på EU-nivå, eftersom de förbättrar kvaliteten på återvunnet material och produkter inom cirkulär ekonomi och skapar efterfrågan för dem på EU:s inre marknad. Det behövs bestämmelser om exempelvis ekodesign, skyldigheter att använda råvaror av återvunnet material samt kriterier och förfaranden för beslut om klassificering som avfall.

Verksamhetsutövaren ska göra en ansökan om klassificering hos Tillstånds- och tillsynsverket som enligt 5 d § 1 mom. om möjligt ska fatta beslut inom tre månader från det att en ansökan som blivit anhängig innehåller tillräckliga uppgifter för behandling av den. Klassificeringsbeslutet är verksamhetsutöverspecifikt, men det kan omfatta flera anläggningar eller verksamhetsställen hos samma verksamhetsutövare, om materialen och processerna är desamma. Detta är en betydande förbättring jämfört med nuläget, där beslut om biprodukter och produkter som inte längre klassificeras som avfall endast kan fattas separat för varje verksamhetsställe i ett miljötillståndsförfarande eller anmälningsförfarande.

Besvärsrätt i fråga om beslut om klassificering

I lagförslag 1 föreslås 138 § få en ny 1 mom. 5 punkt och ett nytt 2 mom. Enligt den nya 5 punkten har den behöriga marknadskontrollmyndigheten besvärsrätt i fråga om klassificeringsbeslut. Enligt det nya 2 mom. gäller besvärsrätten enligt 1 mom. 2—4 punkten inte beslut som avses i 5 d, 5 f och 5 g §, dvs. klassificeringsbeslut samt ändring eller återkallande av klassificeringsbeslut. Därmed har exempelvis miljöorganisationerna, den kommun där verksamheten är placerad, miljöförhållningsmyndigheten i den kommun där verksamheten är placerad eller Tillstånds- och tillsynsverket enligt förslaget inte besvärsrätt i enlighet med miljöskyddslagen. Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) eller någon annan marknadskontrollmyndighet har enligt förslaget besvärsrätt, vilket anses befogat med tanke på dess tillsynsuppgift.

Utskottet konstaterar att den föreslagna besvärsrätten är klart mer begränsad än i andra ärenden enligt avfallslagen eller enligt 191 § i miljöskyddslagen. Ett separat klassificeringsbeslut nämns inte i bilaga I till Århuskonventionen¹, vilket innebär att det inte krävs någon omfattande besvärsrätt. Utskottet anser att en sådan begränsning av besvärsrätten är befogat och godtagbar eftersom syftet är att göra förfarandet smidigare, och klassificeringsbeslutet inte har några direkta miljökonsekvenser. Den centrala betydelsen hos ett klassificeringsbeslut är att återvunnet material överförs från avfallslagstiftningen till produkt- och kemikalielagstiftningen som för sin del garanterar att den strikta regleringen av återvunna materials egenskaper och användning bibehålls. Miljökonsekvenserna av anläggningar som tillverkar biprodukter eller återvunna produkter av avfall bedöms i enlighet med miljöskyddslagen. Dessa anläggningar är i praktiken

¹ Konvention om tillgång till information, allmänhetens deltagande i beslutsprocesser och tillgång till rättslig prövning i miljöfrågor (FördrS 122/2004).

Betänkande MiUB 1/2026 rd

alltid beroende av miljötillstånd eller anmälan, varvid besvärsrätten följer av 191 § i miljöskyddslagen. När ett beslut om klassificering ingår exempelvis i ett tillståndsbeslut är besvärsrätten i enlighet med 191 § omfattande och besvären kan också gälla ett avgörande om klassificering.

Utskottet betonar vidare att miljökonsekvenserna av återvinning av avfall och framställning av biprodukter övervakas som en del av anläggningens miljötillstånd på samma sätt oberoende vilken status som det material som är föremål för klassificeringsbeslutet har (avfall, material som inte längre klassificeras som avfall eller biprodukter). Tillsynen över grunderna för att inte längre klassificera material som avfall hör till tillsynen över miljötillstånd, vilket betyder att verksamheten således fortsätter att vara föremål för tillsynen över miljötillstånd oberoende av klassificeringen. Tillsynsmyndigheten har således hela tiden möjlighet att bedöma genomförandet av kvalitetskontrollen och kvalitetshandlingen av avfallsbaserade produkter. Klassificeringsbesluten påverkar inte miljöutsläppen från tillståndspliktiga anläggningar, utan de förbättrar riskhanteringen i verksamheten och tillsynsmyndighetens förutsättningar att identifiera, förebygga och ingripa i eventuella missförhållanden vid återvinningen av avfall.

Utmaningar i gränssnitten mellan lagstiftningshelheterna

Utskottet fäster utifrån sakkunnigutfrågningen uppmärksamhet vid hur komplicerad regleringen av gödselproduktion och avfall är. När gränserna mellan regelverken är oklara försvårar det bland annat framställningen och användningen av återvunnen gödsel, vilket betyder att gränserna måste preciseras. Relevanta regelverk i detta hänseende är bland annat lagstiftningen om gödselmedel samt avfalls- och miljöskyddslagstiftningen i Finland och EU. På återvunnen gödsel tillämpas dessutom den nationella lagstiftningen och EU:s lagstiftning om animaliska biprodukter samt kemikalielagstiftningen (Reach-förordningen och POPs-förordningen).

Avfall är enligt avfallslagen ett ämne eller föremål som innehavaren har kasserat eller avser eller är skyldig att kassera. Om det samlas gödsel från produktionsdjur och den i stort sett som sådan används som gödsel på åkern, kasseras den inte, utan den återvinns och utgör därmed inte sådant avfall som avses i avfallslagen. Användningen av sådan icke förbearbetad naturgödsel regleras i enlighet med EU:s förordning om animaliska biprodukter (förordning (EG) nr 1069/2009). Om man har naturgödsel som inte kommer att återvinnas eller om man levererar naturgödsel för bearbetning till en biogas- eller komposteringsanläggning, utgör den avfall och behandlingen av den är sådan yrkesmässig behandling av avfall eller sådan behandling av avfall i en anläggning som avses i miljöskyddslagen och som kräver miljötillstånd eller anmälan. Fastställandet av avfallstypen för de rötresten eller den kompost som uppkommer som slutprodukt, dvs. naturgödselbaserad rötrest eller kompost, är förknippad med sådana tolkningsproblem som behöver förtydligas genom en översyn av lagstiftningen. Enligt den tolkning som gällt hittills kräver användningen av slutprodukten inte miljötillstånd, om användningen uppfyller kraven i förordningen om animaliska biprodukter och/eller lagstiftningen om gödselmedel samt nitratförordningen (1250/2014) och fosforförordningen. Användningen av naturgödsel som gödselmedel regleras i sin tur av lagen om gödselmedel som i sig inte definierar naturgödsel som avfall eller eliminerar dess avfallskaraktär, utan endast reglerar hur naturgödsel kan användas och hur den ska hanteras om den släpps ut på marknaden. I EU:s förordning om gödselprodukter föreskrivs det strängare än i den nationella lagstiftningen om de kriterier enligt vilka

Betänkande MiUB 1/2026 rd

klassificeringen som avfall kan upphöra, vilket innebär att de flesta aktörer följer den nationella lagstiftningen i stället för EU-lagstiftningen. Den komplicerade regleringen beror delvis på detta.

Utskottet anser det vara viktigt att användningen av återvunnen gödsel och regleringen av den utvecklas och förtydligas. Detta är väsentligt för utvecklingen av hela den cirkulära ekonomin, och detta påverkar i stor utsträckning också hur miljömålen för vattenvården och skyddet av Östersjön uppnås. Enligt uppgift från miljöministeriet tog Finlands miljöcentral och Livsmedelsverket tillsammans fram bakgrundsmaterial för beredningen av förordningen om återvunnen gödsel genom en förhandsutredning om bedömningsgrunderna för avfallsbaserade råvaror i gödselfabrikat². Projektet upphörde vid utgången av 2025. Det gav en systematisk översikt över det avfall som skulle omfattas av den nationella regleringen om produkter som inte längre klassificeras som avfall. Dessutom bedömdes vilka regleringslösningar som eventuellt behövs för att också andra avfallsbaserade gödselmedel ska kunna användas på ett säkert sätt.

De sakkunniga har också lyft fram hur gråberg från gruvor kan utnyttjas och hur de ska klassificeras. Klassificeringen löser inte alla hinder för cirkulär ekonomi, utan det har föreslagits att endast den del av gråberg från gruvor som inte kan utnyttjas ska klassificeras som avfall. Utskottet anser det vara viktigt att främja cirkulär ekonomi, men konstaterar att definitionen av avfall i avfallslagen grundar sig direkt på artikel 3 i avfallsdirektivet, som inte är förenad med något nationellt handlingsutrymme. Såsom ovan påpekats är avfall enligt direktivet ett ämne eller föremål som innehavaren gör sig av med eller avser eller är skyldig att göra sig av med. Begreppet avfall har bland annat i EU-domstolens rättspraxis blivit så omfattande att det också omfattar exempelvis gråberg från gruvor. Klassificeringen av dem som avfall kan avslutas med miljötillstånd eller med ett klassificeringsbeslut enligt de föreslagna bestämmelserna i avfallslagen, om de bedömningsgrunder som anges i 5 b § i avfallslagen uppfylls.

Övergångsbestämmelser

De föreslagna ändringarna i avfallslagen avses träda i kraft den 1 januari 2027. Under en ettårig övergångsperiod ska miljöministeriet bereda en förordning av statsrådet som utfärdas med stöd av 5 c § i den föreslagna ändringen av avfallslagen och genom vilken innehållet i ansökan om klassificeringsbeslut preciseras. Finlands miljöcentral ska utveckla en guide som ger stöd för bedömningen av miljöriskerna i anslutning till material som slutar klassificeras som avfall. Dessutom ska både det elektroniska ärendehanteringssystem som behövs och det register över återvunnet material som besluten ska lagras i utvecklas under året.

DETALJMOTIVERING

1. Lagen om ändring av avfallslagen

5 c §. Ansökan om klassificering av ett ämne eller föremål. Enligt 1 mom. i den föreslagna paragrafen kan innehavaren av ett ämne eller ett föremål göra en ansökan hos Tillstånds- och

² Esiselvitys lannoitevalmisteiden jättepohjaisten raaka-aineiden ei enää jätettä (EEJ) -arviointiperusteista; Finlands miljöcentral och Livsmedelsverket.

Betänkande MiUB 1/2026 rd

tillsynsverket om att ämnet eller föremålet ska klassificeras som biprodukt eller om att ämnet eller föremålet ska upphöra att klassificeras som avfall, om det inte i Europeiska unionens lagstiftning eller i en förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av 5 a § 2 mom. eller 5 b § 2 mom. har föreskrivits om bedömningsgrunderna för klassificeringen. Utskottet understryker att ett ärende som gäller klassificering av ett ämne eller föremål fortfarande kan avgöras också som en del av miljötillståndsförfarandet eller det allmänna anmälningsförfarandet enligt miljöskyddslagen, om klassificeringsärendet blir anhängigt i samband med en miljötillståndsansökan för eller en anmälan om verksamheten. Utskottet anser att särskilda bestämmelser om detta inte behövs i paragrafen.

Utskottet föreslår emellertid att det till paragrafen fogas ett nytt 4 mom. om att ansökan ska delges genom en offentlig kungörelse på det sätt som föreskrivs i 62 a § i förvaltningslagen (434/2003). Utskottet påpekar att 62 a § om offentlig kungörelse i förvaltningslagen inte är avsedd att tillämpas som sådan, utan endast när det i en speciallag föreskrivs om delgivning genom offentlig kungörelse. Paragrafen måste därför kompletteras med en bestämmelse om detta.

5 h §. Förfallande av klassificeringsbeslut till följd av ny lagstiftning. Den föreslagna 5 h § innehåller bestämmelser om hur klassificeringsbeslut förfaller till följd av ny lagstiftningen. Enligt bestämmelsen förfaller ett klassificeringsbeslut utan separat beslut om det i EU-lagstiftningen eller i en förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av 5 a § 2 mom. eller 5 b § 2 mom. föreskrivs om klassificeringen av ett i klassificeringsbeslutet avsett ämne eller föremål för samma användningsändamål. I stället iakttas vad som föreskrivs i den lagstiftningen eller statsrådsförordningen. Utskottet konstaterar att syftet med bestämmelsen är att förtydliga att klassificeringsbeslutet i den beskrivna situationen förfaller utan att myndigheten behöver fatta ett separat beslut om att beslutet förfaller. Syftet med detta är att på bästa möjliga sätt garantera en viss grad av förutsägbarhet i en situation där klassificeringsbeslutet kan grunda sig på en EU-rättsakt, en förordning av statsrådet eller ett beslut i ett enskilt fall. För att säkerställa en enhetlig reglering föreslår utskottet ett tillägg till paragrafen som förtydligar att detta också gäller klassificeringsärenden som avgjorts genom miljötillståndsbeslut enligt 83 § och beslut med anledning av anmälan enligt 115 d § i miljöskyddslagen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Miljöutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 2—4 i proposition RP 160/2025 rd utan ändringar.

*Riksdagen godkänner lagförslag 1 i proposition RP 160/2025 rd med ändringar.
(Utskottets ändringsförslag)*

Betänkande MiUB 1/2026 rd

Utskottets ändringsförslag

1.

Lag

om ändring av avfallslagen

I enlighet med riksdagens beslut
upphävs i avfallslagen (646/2011) 5 b § 3 och 4 mom., sådana de lyder i lag 714/2021,
ändras 24 a § 1 mom., 137 § 2 mom., 138 §, rubriken för 143 b § samt 143 b § 1 mom., sådana
de lyder, 24 a § 1 mom. i lag 1068/2024, 137 § 2 mom. och 138 § i lag 799/2025, rubriken för 143
b § samt 143 b § 1 mom. i lag 494/2022, och
fogas till lagen nya 5 c–5 h och 143 c § som följer:

5 c §

Ansökan om klassificering av ett ämne eller föremål

Innehavaren av ett ämne eller föremål kan hos Tillstånds- och tillsynsverket göra en ansökan om att ämnet eller föremålet ska klassificeras som biprodukt eller om att ämnet eller föremålet ska upphöra att klassificeras som avfall, om det inte i Europeiska unionens lagstiftning eller i en förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av 5 a § 2 mom. eller 5 b § 2 mom. har föreskrivits om bedömningsgrunderna för klassificeringen.

Ansökan ska göras via e-tjänsten, om det inte finns något oöverstigligt hinder för detta.

Ansökan ska innehålla behövliga uppgifter om det ämne eller föremål för vilket klassificering söks samt en motiverad utredning om att de bedömningsgrunder som anges i 5 a § 1 mom. och 5 b § 1 mom. uppfylls. Till ansökan ska dessutom fogas ett i 83 § i miljöskyddslagen avsett miljötillståndsbeslut eller ett i 115 d § i den lagen avsett beslut med anledning av anmälan som gäller verksamheten, och i ansökan ska lämnas uppgifter om anhängiga ansökningar om miljötillstånd och anhängiga anmälningar. Närmare bestämmelser om innehållet i ansökan utfärdas genom förordning av statsrådet.

Ansökan ska delges genom offentlig kungörelse på det sätt som föreskrivs i 62 a § i förvaltningslagen (434/2003).

5 d §

Klassificeringsbeslut

Tillstånds- och tillsynsverket ska godkänna en ansökan som gäller klassificering om de bedömningsgrunder som anges i 5 a § 1 mom. eller 5 b § 1 mom. uppfylls. I motiveringen till

Betänkande MiUB 1/2026 rd

beslutet, nedan *klassificeringsbeslutet*, ska det gås igenom hur bedömningsgrunderna uppfylls. Klassificeringsbeslutet ska om möjligt fattas inom tre månader från det att en ansökan som blivit anhängig innehåller tillräckliga uppgifter för behandling av den.

Om en ansökan om klassificering som biprodukt godkänns, ska följande uppgifter framgå av beslutet:

- 1) vilket ämne eller föremål som klassificeras som biprodukt och den process i vilken biprodukten produceras som en integrerad del samt biproduktens användningsändamål,
- 2) vid behov vilka bestämmelser som gäller för kvalitetskontrollen och användningen av biprodukten.

Om en ansökan om att avfall ska upphöra att klassificeras som avfall godkänns, ska det av beslutet framgå åtminstone följande:

- 1) vilket avfall och vilka andra material som är tillåtna för återvinningsförfaranden, samt vid behov eventuella gränsvärden för skadliga ämnen i materialet,
- 2) behandlingsprocesser och behandlingsmetoder som är tillåtna i återvinningsförfarandet samt användningsändamålet för den produkt som tillverkas genom återvinningsförfarandet,
- 3) kraven på de miljöledningssystem med stöd av vilka efterlevnaden av bedömningsgrunderna för när produkten upphör att klassificeras som avfall konstateras, inbegripet kraven på kvalitetskontroll samt vid behov ackreditering, och
- 4) underrättelse om överensstämmelse med kraven.

Tillstånds- och tillsynsverket ska underrätta den kommunala miljövårdsmyndighet som övervakar det miljötillstånd eller det beslut med anledning av anmälan som gäller verksamheten om klassificeringsbeslutet. Närmare bestämmelser om innehållet i klassificeringsbeslutet får utfärdas genom förordning av statsrådet.

5 e §

Säkerställande av produkters överensstämmelse med kraven

Den som släpper ut en sådan produkt på marknaden som avses i ett klassificeringsbeslut eller i ett sådant miljötillståndsbeslut eller beslut med anledning av anmälan som avses i miljöskyddslagen ska säkerställa att produkten uppfyller kraven i kemikalie- och produktlagstiftningen. Om en produkt inte har släppts ut på marknaden, är den som första gången använder produkten skyldig att säkerställa att den uppfyller kraven i fråga.

5 f §

Ändring av klassificeringsbeslut

Den som ansökt om det ursprungliga klassificeringsbeslutet kan söka ändring i beslutet. Vid behandlingen av ansökan iakttas då vad som föreskrivs i 5 c och 5 d §.

Tillstånds- och tillsynsverket ska på eget initiativ eller på initiativ av en myndighet som bevakar allmänt intresse ändra klassificeringsbeslutet, om det senare framkommer omständigheter som väsentligt skulle ha påverkat beslutet. Tillstånds- och tillsynsverket ska innan beslutet ändras ge sökanden möjlighet att bli hörd. Tillstånds- och tillsynsverket ska vid behov ålägga sökanden att inom skälig tid lämna de uppgifter eller den utredning som behövs för att avgöra ärendet, vid äventyr att ärendet avgörs utan uppgifterna eller utredningen i fråga.

Betänkande MiUB 1/2026 rd

Tillstånds- och tillsynsverket ska underrätta den kommunala miljövårdsmyndighet som övervakar miljötillståndet eller beslutet med anledning av anmälan om ändring av klassificeringsbeslutet.

Den myndighet som har fattat ett beslut om miljötillstånd eller ett beslut med anledning av anmälan i enlighet med miljöskyddslagen kan med stöd av 1–3 mom. ändra sitt miljötillståndsbeslut eller beslut med anledning av anmälan i fråga om ett ärende som gäller klassificering av ett ämne eller föremål.

5 g §

Återkallande av klassificeringsbeslut

Tillstånds- och tillsynsverket kan på eget initiativ eller på initiativ av en myndighet som bevakar allmänt intresse i ärendet återkalla ett klassificeringsbeslut, om

- 1) sökanden har lämnat felaktiga uppgifter som väsentligt har påverkat beslutet,
- 2) sökanden trots en skriftlig anmärkning upprepade gånger har försummat att iaktta ett åläggande som ingår i beslutet eller de bestämmelser som gäller användningen av materialet,
- 3) bedömningsgrunderna som anges i 5 a § 1 mom. eller 5 b § 1 mom. inte uppfylls genom ändring av beslutet.

Innan ett beslut återkallas ska Tillstånds- och tillsynsverket ge sökanden möjlighet att bli hörd. Tillstånds- och tillsynsverket ska vid behov ålägga sökanden att inom skälig tid lämna de uppgifter eller den utredning som behövs för att avgöra ärendet, vid äventyr att ärendet avgörs utan uppgifterna eller utredningen i fråga. När beslutet har återkallats betraktas ämnet eller föremålet som avfall.

Tillstånds- och tillsynsverket ska underrätta den kommunala miljövårdsmyndighet som övervakar det miljötillstånd eller det beslut med anledning av anmälan som gäller verksamheten samt den behöriga marknadskontrollmyndigheten om återkallandet av beslutet.

Den myndighet som har fattat ett beslut om miljötillstånd eller ett beslut med anledning av anmälan i enlighet med miljöskyddslagen kan med stöd av 1–3 mom. återkalla sitt miljötillståndsbeslut eller beslut med anledning av anmälan i fråga om ett ärende som gäller klassificering av ett ämne eller föremål.

5 h §

Förfallande av klassificeringsbeslut till följd av ny lagstiftning

Om det i Europeiska unionens lagstiftning eller i en förordning av statsrådet som utfärdats med stöd av 5 a § 2 mom. eller 5 b § 2 mom. föreskrivs om klassificeringen av ett i klassificeringsbeslutet avsett ämne eller föremål för samma användningsändamål, förfaller klassificeringsbeslutet utan separat beslut, och i stället iakttas vad som föreskrivs i den lagstiftningen eller statsrådsförordningen. Vad som ovan föreskrivs om hur ett klassificeringsbeslut förfaller tillämpas också på ett ärende som gäller klassificering av ett ämne eller föremål och som avgjorts genom ett miljötillståndsbeslut enligt 83 § i miljöskyddslagen eller ett beslut med anledning av anmälan enligt 115 d § i den lagen.

Betänkande MiUB 1/2026 rd

24 a §

Marknadskontroll

Säkerhets- och kemikalieverket övervakar i egenskap av marknadskontrollmyndighet att kraven och begränsningarna i fråga om förpackningar, fordon samt deras material och komponenter, batterier och ackumulatorer, elektriska och elektroniska produkter samt andra produkter följs. De marknadskontrollmyndigheter som avses i 4 § i lagen om marknadskontrollen av vissa produkter (1137/2016) utövar tillsyn över iakttagandet av de ålägganden som anges i sådana förordningar av statsrådet som utfärdats med stöd av 5 a, 5 b och 10 § eller som meddelats i sådana beslut som avses i 5 d, 5 f och 5 g § i fråga om de krav och begränsningar som gäller för produkter inom myndigheternas respektive verksamhetsområden.

137 §

Överklagande

Med avvikelse från vad som föreskrivs i 1 mom. får Tillstånds- och tillsynsverkets beslut överklagas

1) hos den förvaltningsdomstol inom vars domkrets den person eller den sammanslutning som beslutet i huvudsak gäller har sin hemkommun respektive hemort, när det är fråga om ett beslut som avses i 103, 106 eller 107 § eller sådana beslut med anledning av förseelser och försummelser av i nämnda paragrafer avsedda skyldigheter som avses i 126, 128 eller 133 §, eller

2) hos Vasa förvaltningsdomstol, när det är fråga om ett beslut som fattats med stöd av 7 § 2 mom. eller 5 d, 5 f eller 5 g §.

138 §

Besvärsrätt

Besvärsrätt har

- 1) den vars rätt eller fördel saken kan beröra,
- 2) en registrerad förening eller stiftelse vars syfte är att främja miljöskydd, hälsoskydd, naturvård eller trivsels i boendemiljön och inom vars verksamhetsområde den aktuella miljö- eller hälsopåverkan framkommer,
- 3) den kommun där verksamheten är placerad eller en annan kommun där verksamhetens miljö- eller hälsopåverkan framkommer,
- 4) den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten i den kommun där verksamheten är placerad och i kommunerna inom verksamhetens influensområde samt Tillstånds- och tillsynsverket i fråga om beslut av den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten,
- 5) den behöriga marknadskontrollmyndigheten i fråga om beslut som avses i 5 d, 5 f och 5 g §.

Den besvärsrätt som avses i 1 mom. 1–4 punkten gäller dock inte beslut som avses i 5 d, 5 f och 5 g §.

Betänkande MiUB 1/2026 rd

Tillstånds- och tillsynsverket och den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten har dessutom rätt att i syfte att bevaka allmänt intresse överklaga beslut genom vilka förvaltningsdomstolen har ändrat eller upphävt dess beslut.

143 b §

Rätt att få uppgifter ur avfallshanteringsregistren, producentregistret och registret över återvunnet material samt från dataplattformen för avfall och biflöden

Den tillsynsmyndighet som avses i 24 §, den marknadskontrollmyndighet som avses i 24 a §, Finlands miljöcentral och miljöministeriet har trots sekretessbestämmelserna rätt att avgiftsfritt ur de register som avses i 142 § och ur registret över återvunnet material som avses i 143 c § få de uppgifter som är nödvändiga för tillsynen över efterlevnaden av denna lag, för uppföljning, rapportering och forskning i fråga om avfallsuppgifter, för utveckling och planering av avfallshanteringen eller för skötseln av andra uppgifter som föreskrivs i denna lag.

— — — — —

143 c §

Registret över återvunnet material

Tillstånds- och tillsynsverket ska föra in de i 5 d, 5 f och 5 g § avsedda besluten samt motsvarande beslut som fattats i ett sådant tillståndsförfarande eller allmänt anmälningsförfarande som avses i miljöskyddslagen och de handlingar som i väsentlig grad hänför sig till beredningen av besluten i registret över återvunnet material. Tillstånds- och tillsynsverket är personuppgiftsansvarig för registret över återvunnet material. Om ett beslut av den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten som gäller miljötillstånd eller allmänt anmälningsförfarande innehåller ett avgörande i ett ärende som gäller klassificering av ett ämne eller föremål, ska den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten sända beslutet till Tillstånds- och tillsynsverket för registrering i registret över återvunnet material.

Uppgifterna i registret över återvunnet material förvaltas i en offentlig informationstjänst där de beslut som avses i 1 mom. publiceras. Av uppgifterna i informationstjänsten ska det tydligt framgå om beslutet har vunnit laga kraft. En utredning eller ett utlåtande som väsentligt har påverkat beslutet kan publiceras i informationstjänsten, om utredningen eller utlåtandet är av allmän betydelse för beslutsfattandet om klassificeringen. Sekretessbelagda uppgifter får inte publiceras i den offentliga informationstjänsten.

I informationstjänsten ska information kunna sökas genom enskilda sökningar med ett visst ämne eller föremål eller dess användningsändamål som sökkriterium. I informationstjänsten får det trots vad som föreskrivs i 16 § 3 mom. i lagen om offentlighet i myndigheternas verksamhet (621/1999) i fråga om fysiska personer offentliggöras uppgifter om namn och företags- och organisationsnummer eller motsvarande beteckning.

— — — — —

Denna lag träder i kraft den 1 januari 2027.

Betänkande MiUB 1/2026 rd

Ett ärende som gäller klassificering av ett ämne eller föremål som är anhängigt vid ikraftträdandet av denna lag slutförs med iakttagande av de bestämmelser som gällde vid ikraftträdandet.

En verksamhetsutövare är inte skyldig att ansöka om ett klassificeringsbeslut med stöd av bestämmelserna i denna lag, om det före ikraftträdandet av lagen har fattats ett beslut om klassificering av ämnet eller föremålet i ett i miljöskyddslagen avsett miljötillstånd eller allmänt anmälningsförfarande. På ett sådant beslut som har fattats i ett miljötillstånd eller allmänt anmälningsförfarande tillämpas dock 5 f § om ändring av klassificeringsbeslut och 5 g § om återkallande av klassificeringsbeslut.

Om det i fråga om klassificering av ett ämne eller föremål finns ett utlåtande av en tillsynsmyndighet enligt miljöskyddslagen eller enligt den lag som ändras genom denna lag eller någon annan motsvarande bedömning av en myndighet, ska verksamhetsutövaren göra en i 5 c § avsedd ansökan till Tillstånds- och tillsynsverket eller inleda ett ärende som gäller klassificering av ämnet eller föremålet genom en miljötillståndsansökan enligt miljöskyddslagen eller genom ett allmänt anmälningsförfarande enligt den lagen senast den 31 december 2029 eller annars betraktas ämnet eller föremålet som avfall.

2.

Lag

om ändring av 42 § i miljöskyddslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i miljöskyddslagen (527/2014) 42 § 2 mom., sådant det lyder i lag 817/2025, som följer:

42 §

Utlåtanden

Utöver vad som föreskrivs i 1 mom. ska Tillstånds- och tillsynsverket begära utlåtande av den kommun där den i ansökan avsedda verksamheten är placerad och vid behov av kommunerna inom det område som påverkas av verksamheten. Den kommunala miljövårdsmyndigheten ska begära utlåtande av Tillstånds- och tillsynsverket vid behandling av ärenden som avses i 5 a och 5 b § i avfallslagen.

Betänkande MiUB 1/2026 rd

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

Lag

om ändring av 12 § i lagen om förvaltningsdomstolarna

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen om förvaltningsdomstolarna (430/1999) 12 § 2 mom., sådant det lyder i lag 834/2025, som följer:

12 §

Domförhet

Vid behandlingen av ärenden som avses i vattenlagen (587/2011), miljöskyddslagen (527/2014) och 5 d, 5 f och 5 g § i avfallslagen (646/2011), ärenden som avgjorts vid gemensam behandling enligt lagen om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket (823/2025) samt ärenden som avgjorts vid gemensam behandling enligt miljöskyddslagen eller marktäktslagen (555/1981) ska i sammansättningen med tre ledamöter ingå två lagfarna ledamöter och en ledamot som är förtrogen med det naturvetenskapliga eller tekniska området och vid behandlingen av ärenden som avses i 7 § i denna lag två lagfarna ledamöter och en sakkunnigledamot. Om en fråga som ska avgöras i ett ärende på grund av sin natur kräver det, kan förvaltningsdomstolen avgöra ärendet även i en sammansättning med fyra ledamöter. I en sammansättning med fyra ledamöter ska i ärenden som avses i detta moment ingå minst två lagfarna ledamöter och i ärenden som avses i den paragrafen tre lagfarna ledamöter. Ärenden som avses i vattenlagen och miljöskyddslagen, ärenden som avgjorts vid gemensam behandling enligt lagen om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket samt ärenden som ska avgöras vid gemensam behandling enligt miljöskyddslagen eller marktäktslagen kan avgöras i en utökad sammansättning, om ärendet på grund av sin särskilda natur eller omfattning kräver det. I sammansättningen ingår då utöver ordföranden ett behövligt antal ledamöter som är förtrogna med det naturvetenskapliga eller tekniska området och lika många lagfarna ledamöter. Ordföranden ska alltid vara en lagfaren ledamot.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

Lag

om ändring av 10 kap. 6 § i domstolslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i domstolslagen (673/2016) 10 kap. 6 §, sådan den lyder i lag 835/2025, som följer:

6 §

Behörighetsvillkor för förvaltningsrättsdomare som är förtrogna med vattenärenden och miljöskyddsärenden

Behörighetsvillkor för ledamöter som deltar i behandlingen av ärenden som avses i vattenlagen (587/2011), miljöskyddslagen (527/2014) och 5 d, 5 f och 5 g § i avfallslagen (646/2011), ärenden som avgjorts vid gemensam behandling enligt lagen om behandling av vissa miljöärenden vid Tillstånds- och tillsynsverket (823/2025) samt ärenden som avgjorts vid gemensam behandling enligt miljöskyddslagen eller marktäktslagen (555/1981) är, när det inte är fråga om lagfarna ledamöter, lämplig högre högskoleexamen inom det tekniska eller naturvetenskapliga området. Dessutom förutsätts att de är förtrogna med uppgifter som hör till området för den lagstiftning som ska tillämpas.

Denna lag träder i kraft den 20 .

Betänkande MiUB 1/2026 rd

Helsingfors 11.2.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Jenni Pitko gröna
vice ordförande Pinja Perholehto sd
medlem Noora Fagerström saml
medlem Eveliina Heinäluoma sd
medlem Petri Huru saf
medlem Christoffer Ingo sv
medlem Vesa Kallio cent
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Johan Kvarnström sd
medlem Jorma Piisinen saf
medlem Merja Rasinkangas saf
medlem Tere Sammallahhti saml
medlem Sara Seppänen saf
medlem Saara-Sofia Sirén saml.

Sekreterare var

utskottsråd Marja Ekroos.